

Arolsen Archives

- egy barokk kisváros kiemelkedő archívuma

Előadás

- Előadásom célja az Arolsen Archívum (korábban International Tracing Service) egyedülálló digitális gyűjteményének bemutatása, különös tekintettel a magyar vonatkozású forrásokra és a magyar áldozatok, túlélők élettörténeteinek kutatási lehetőségeire.
- Az Arolsen Archívum a világ legnagyobb dokumentumgyűjtése az emberüldöztetés áldozatairól, a túlélőkről, menekültekről.
- A prezentáció során konkrét esettanulmányokon, egyéni élettörténeteken keresztül mutatom be az archívum legfontosabb forrástípusait. Az előadás módszertani aspektusból is megközelíti a témát: bemutatja az online adatbázis hatékony használatát, a névvariációk és elírások kezelését, valamint az Arolsen Archívum dokumentumainak forráskritikai kihívásait.

Meggyőződésem, hogy a magyar forrásanyag szisztematikus bemutatása új impulzust adhat a hazai forráskutatásnak, és hozzájárulhat a diktatúrák emlékezetének pontosabb, személyesebb megértéséhez. Bízom benne, hogy a téma felkelti a bizottság érdeklődését, és lehetőségem nyílik az előadás megtartására.

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Arolsen

1131: Három nővér megalapítja az ágoston rendi kolostort (Aroldessen),
1526–1530: A reformáció idején a grófok kastéllá alakítják át az épületegyüttest.
1710: barokk kastély építése versailles-i mintára.

1918–1929: Waldecki Szabad Állam fővárosa, majd 1929-ben Poroszországhoz csatolják.

1930-as évek: A helyi hercegi család összefonódik a nemzetiszocialista rezsimmel (SS-Führerschule)

Infanterie-Regiment Nr. 124 (1941), 1941 / 1942, 1942 / 1943
Lithografie
Kriegsministerium, Berlin

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Waldeck-Pyrmontok

Buchenwald - Arthur

- Buchenwald altábora lett Arolsen
- Arthur néven az SS uniformisainak varrása volt itt a munkafeladat
- 185 fő volt a legnagyobb létszám
- Senki nem halt meg a holokauszt miatt

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

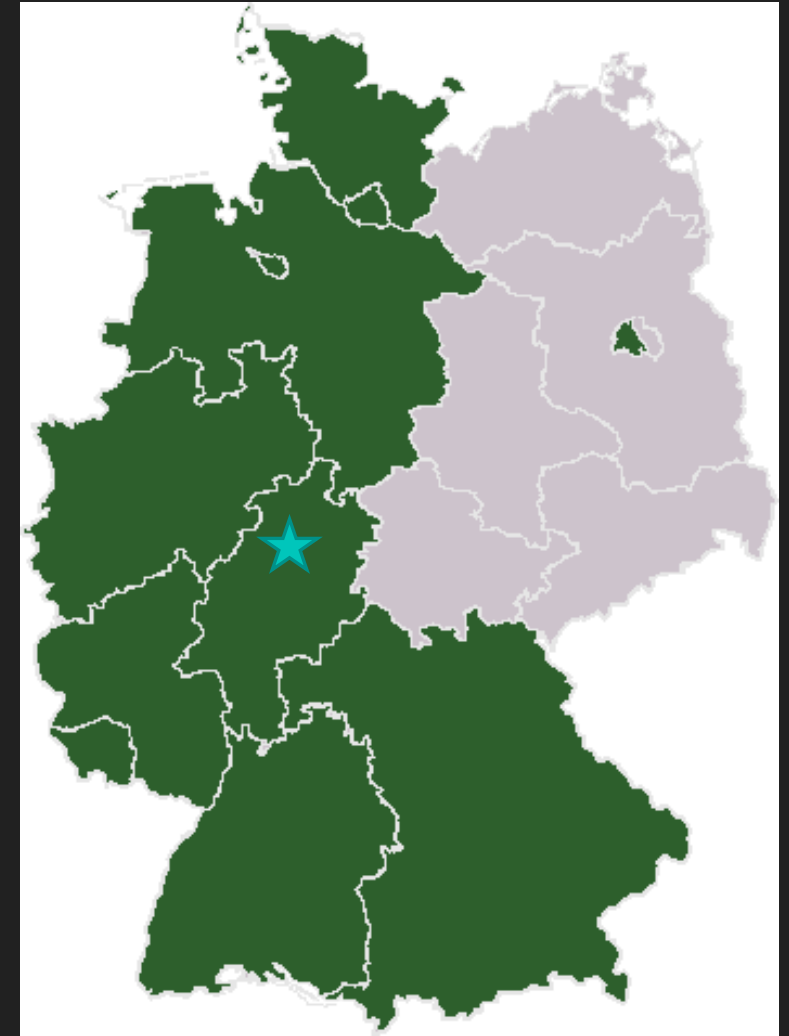
Kezdetek - 1943–1945

- A szövetséges hatalmak és a Szövetséges Hadseregek Legfelsőbb Parancsnoksága (SHAEF) megalapította a Központi Keresőirodát (Central Tracing Bureau), hogy segítsen felkutatni a második világháború alatt eltűnt személyeket és újraegyesítse a családi kapcsolatokat.

Arolsen a világ, vagy a nyugati zónák közepe

- Az iroda a németországi **Arolsenbe** költözött (Németország közepén, viszonylag védett, jó infrastruktúrával rendelkező helyszín volt). 1948-ban vette fel az **International Tracing Service (ITS)** nevet.
- 1955-ben az irányítást a **Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC)** vette át egy nemzetközi bizottság felügyelete alatt.

2007: Legnagyobb náci archívum megnyitása

Évtizedekig az archívum csak az áldozatok és hozzátartozóik számára volt kutatható (személyiségi jogokra hivatkozva). 2007-ben felnyitották az archívumot a **történészek és a nyilvánosság** előtt is.

• *The New York Times*, a *BBC*, a *Der Spiegel* és a magyar hírportálok) történelmi léptékű eseményként harangozta be a megnyitást.

Arolsen Archives: info@arolsen-archives.org

**Arolsen
Archives**
International Center
on Nazi Persecution

[Archiv](#) [Themen](#) [Materialien](#) [Mitmachen](#) [Über uns](#) [Kontakt](#)

  DE ▾

[Home](#)

Arolsen Archives

Das größte Archiv über Opfer
und Überlebende des
Nationalsozialismus. Wir
teilen Wissen und setzen uns
für aktive Erinnerung und
Demokratie ein.

Im Online-Archiv suchen

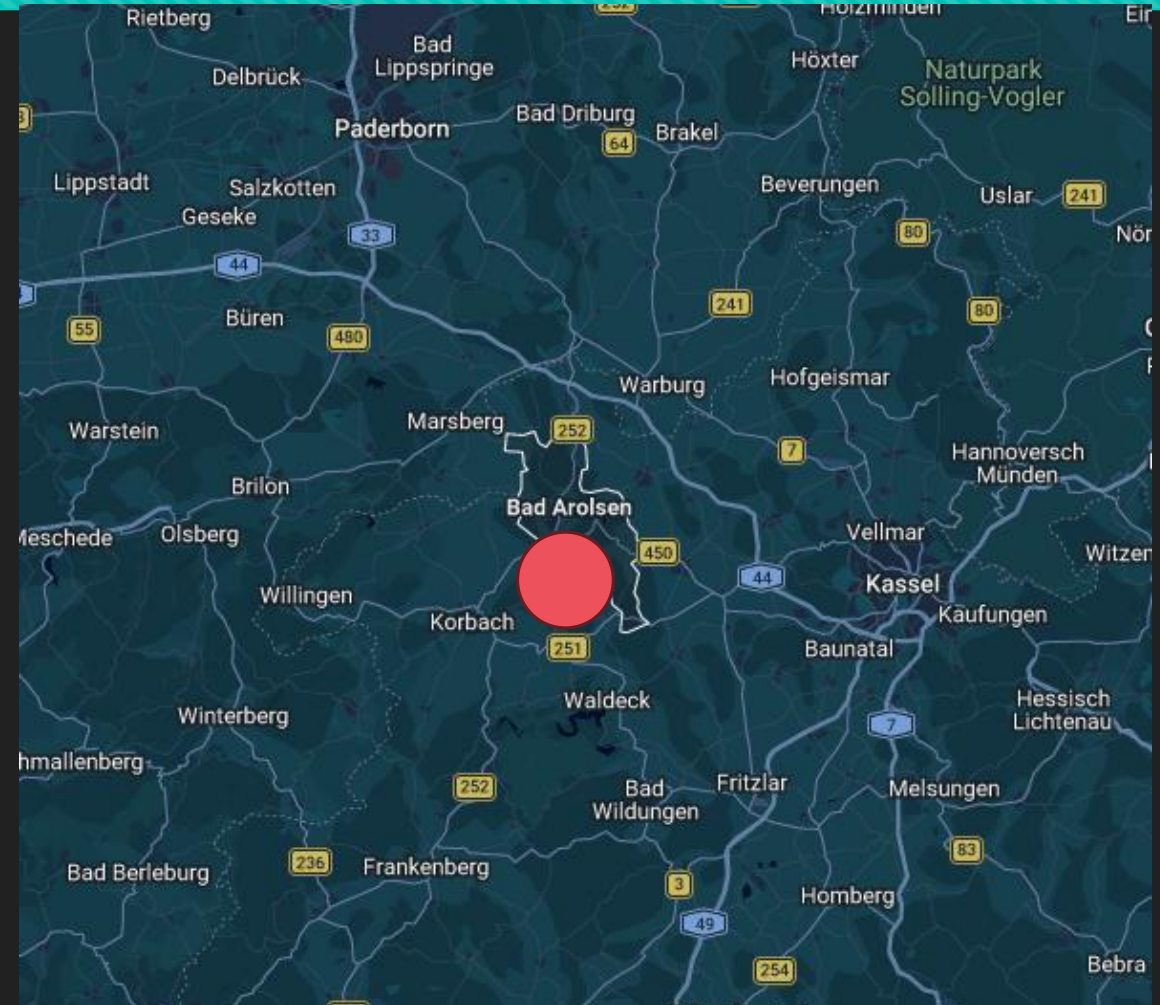
**Arolsen
Archives**

International Center
on Nazi Persecution

Elérhetőség

Autóval az út Kasselből körülbelül 45 percig tart. Közvetlenül az épület mögött található egy parkoló kijelölt látogatói helyekkel. (Útvonaltervezés a Google Térképen keresztül)

Vonattal az ICE-vel Kasselbe, majd a regionális vonattal Bad Arolsenbe utazhat. Ez egy órát vesz igénybe. A vasútállomástól az Arolseni Levéltár gyalogosan körülbelül 25 perc alatt elérhető egy sík úton (1,8 km). Taxival 5 perc alatt elérhető. A legközelebbi nemzetközi repülőtér Frankfurt am Main (180 km) és Dortmund (120 km).

2012–2013

- 2012-ben az ICRC átadta az operatív vezetését a Német Szövetségi Archívumnak (Bundesarchiv).
- 2013-ban az archívum dokumentumait az **UNESCO** a **Világemlékezet** részévé nyilvánította.

„Márkaváltás”

Az intézmény hivatalosan 2019-ben felvette az **Arolsen Archives – International Center on Nazi Persecution** nevet, hangsúlyozva a nyitottságot és a digitális jelenlétet.

Személyek felkutatása és sorsuk dokumentálása: info@arolsen-archives.org

Családtagok, leszármazottak kéréseire kutatják fel a náci rezsim áldozatainak (deportáltak, kényszermunkások, koncentrációs táborok foglyai, •menekültek) sorsát. (5 hónap válaszadási idő)

Arbeiten mit alten Dokumenten

Igazolások kiállítása

Hivatalos dokumentációt adnak ki kárpótlási igényekhez, nyugdíjmegállapításhoz vagy emlékhelyek állításához. (5 hónap válaszadási idő)

info@arolsen-archives.org

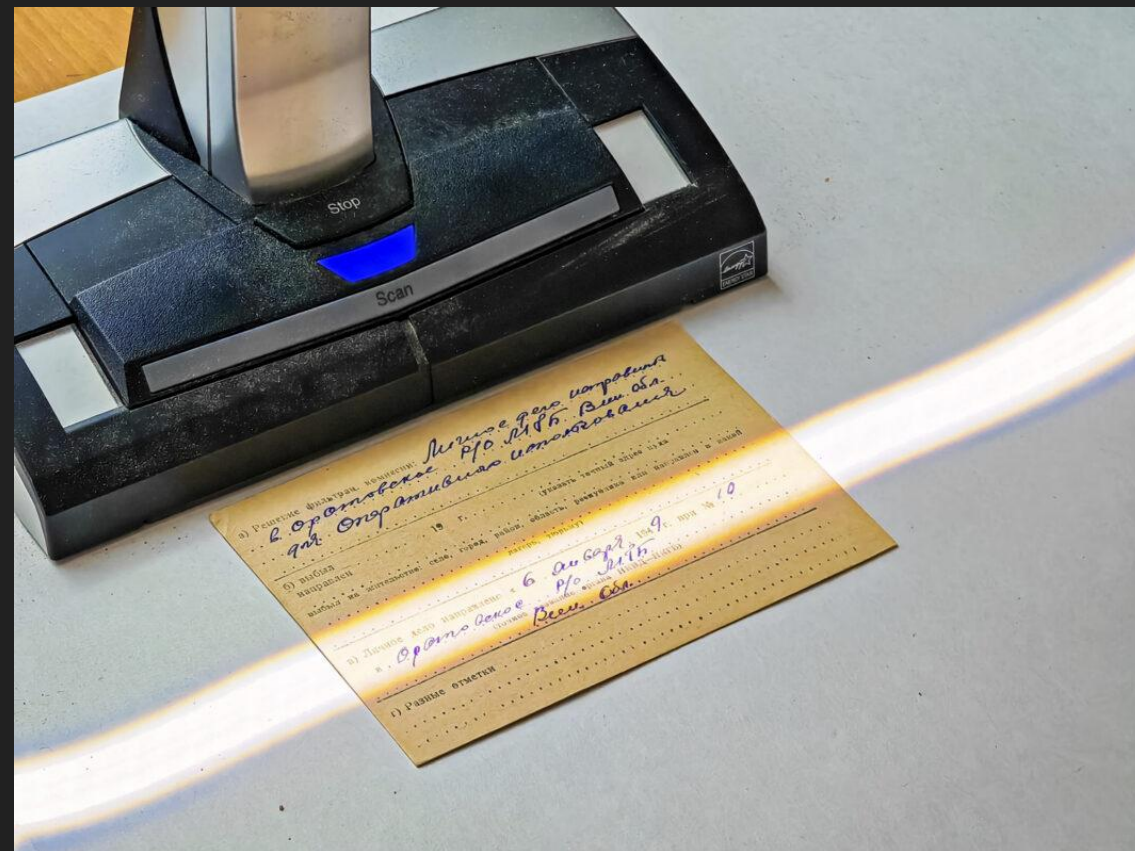
European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Digitalizálás és megőrzés

Több tízmillió eredeti dokumentum állagmegóvása és digitális adatbázisba rendezése.

Történeti kutatások támogatása

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Ingyenes hozzáférést biztosítanak kutatók, diákok és történetírók számára. (nincs kutatói szállás)

Oktatás és emlékezetpolitika

Iskolai oktatóanyagok
készítése, kiállítások
szervezése a
nemzetiszocializmus
bűneiről.

Több mint 30 millió dokumentum őrzése

A gyűjtemény mintegy **17,5 millió ember** sorsáról tartalmaz információkat (koncentrációs tábori nyilvántartások, kényszermunkás-akták, deportálási listák)

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

#StolenMemory kampány

Egy rendkívül sikeres nemzetközi projekt, melynek során a nácik által elvett személyes tárgyakat (órát, jeggyűrűt, tollat stb.) kutatják fel és juttatják vissza a még élő leszármazottaknak.

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Mik a jövőbeli céljai?

- **Teljes körű digitalizáció és hozzáférhetőség:** Céljuk, hogy a gyűjtemény 100%-a elérhető és kereshető legyen az interneten keresztül a világ bármely pontjáról.
- **A feledés elleni küzdelem (Emlékezetmegőrzés):** Ahogy a túlélők és a közvetlen szemtanúk köre megfogyatkozik, az archívum célja, hogy a dokumentumok álljanak ki az igazság mellett, és megakadályozzák a holokausztagadást vagy a történelemhamisítást.
- **A fiatal generációk megszólítása:** Közösségi önkéntes projektekkel (pl. adatrögzítési kampányok, ahol önkéntesek segítik a kézzel írott nevek digitalizálását) és modern digitális eszközökkel közelebb hozni a történelem tanulságait a mai fiatalokhoz.
- **Minden még meglévő személyes tárgy visszajuttatása:** A még őrzött több ezer személyes tárgy (ún. *Effekten*) tulajdonosai családtagjainak felkutatása és a tárgyak hazajuttatása.

Hódmezővásárhelyiek – Valahol Európában

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

- Endrey Béla és
- felesége

Osterreich

ITS Nr. E-301

1) ENDREY ad ENDREI Bela
NAME Vorname
28.3.1891 Hódmezővásárhely
Geb.-Dat. Geb.-Ort T.D. Nr.

BEGLEITPERSONEN:

2) ENDREY ad ENDREI geb. DECHY Vilma
NAME Vorname
6.8.1913 Garamszeg
Geb.-Dat. Geb.-Ort T.D. Nr.

3) NAME Vorname
Geb.-Dat. Geb.-Ort T.D. Nr.

4) NAME Vorname
Geb.-Dat. Geb.-Ort T.D. Nr.

CM/1	1			
DP/2				
Kr.-Pap.	1			
K.A.	1			

Kranken-Nr.:

1328. **Family Group** Österreich am See No: 1 APPENDIX 1 to Provisional Order No. 83 Form No. CMA 182

10/30

INTERNATIONAL REFUGEE ORGANIZATION

Record of Interview

Identity No. _____
(5) CM/1 No. 1.000.778

(1) HEAD OF FAMILY ENDREY Bela
Last Name First Name Middle Name

(6a) Country of Citizenship Hungary

(6b) Country of Last Habitual Residence Hungary (Hódmezővásárhely)

(6c) Ethnic Group Hungarian (6d) Marital Status: Mar. No. _____
Check one

(8) Number in Family Group 2 Religion: Rom. Cath.

(Note: All numbers in this section refer to items in Form CM/1.)

(9) Narrative Report of Interview

9.11.1949 ENDREY Bela (m) Born: 28.3.1891
ENDREY Vilma (f) Born: 6.8.1913 (wife)

Family situation: Married couple.

Relatives abroad: Friend: CONSTANTIN Elmer, Rontenkona I.I.N. York P.O.
Box. 325

Education: He went to Grammar school with maturity and attended for four years the University - Juridical Faculty - in Hungary. His wife went to Grammar school for four years, for two years to boarding school and attended for one year a course for nurses in Hungary. They speak German.

Employment: 1920 - 1935 Admin. Officer at the Hungarian State.
1935 - 1944 Burgomaster in Hungary.
1945 - 1946 Assistant worker in Austria.
1946 - 1948 Employee of I.M.G.A. at Villach in Austria.
1949 - until now without work in Austria.

Vilma: 1938 - 1945 Chief nurse in Hungary.
1945 - 1946 seamstress in Austria.
1946 - 1948 employed by I.M.G.A. at Villach in Austria.
1949 - until now Clerk of IRO Villach.

Special problem: He is 58 years old, she 36. They seem to be healthy. He is not able to do a hard work because of his age. They would like to go to U.S.A. have a friend there who could help them. They wrote him but did not get an answer till now. In case there are no possibilities for them to go to U.S.A. then they want emigrate to Australia or Canada. They can do every easy work.

Hódmezővásárhelyiek – Valahol Európában

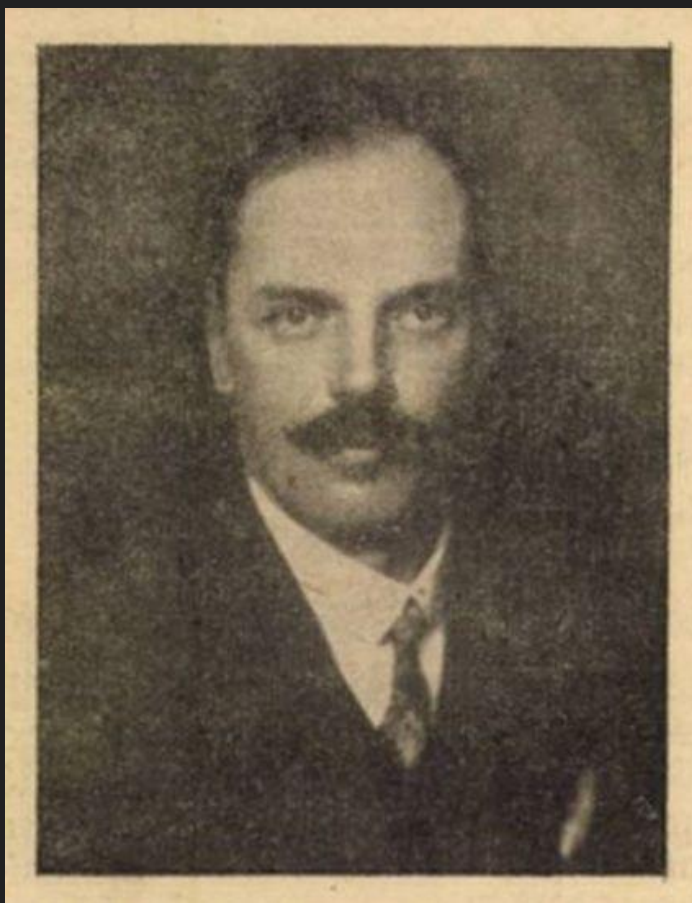

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

○ Endrey Béla

Hőmezővásárhelyiek – Valahol Európában

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Endrery Béla: A háború után (Ausztriában):

Endrey Béla segéd munkás, majd a YMCA (Keresztény Ifjak Egyesülete) alkalmazottja volt Villachban. Vilma varrónőként, majd szintén a YMCA-nél és az IRO villachi irodájában dolgozott.

Kivándorlási szándék: Az Amerikai Egyesült Államokba szerettek volna kivándorolni, ahol élt egy barátjuk (Gosztonyi Elemér New Yorkban). Ha ez nem sikerül, Ausztrália vagy Kanada volt a céljuk. Könnyű fizikai munkát vállaltak volna.

12/6039
301

Mr. S. V. Tedesco
Eligibility officer
Klagenfurt

11000.778

Ich bitte gefälligst um die Mitteilung ob ich
und meine Frau das Eligibility erhalten haben
Wir wurden am 14. Juli 1948 im Klagenfurt
Bischofsdorfer Str. Ung. Lager registriert.

Für Ihre Bemühungen höflichst dankend
verbleibe ich hochachtungsvoll

Béla Endrey

Frau Béla Endrey geb. Vilma Séchy

Villach den 28. Jan. 1948.

Oml

J. M. C. A. Leschallé

Hódmezővásárhelyiek – Valahol Európában

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

- Kokron József és Fiai Kötszövöttárugyár

Hódmezővásárhelyiek – Valahol Európában

European
Commission

Erasmus+
Értékes tapasztalatok, új távlatok.

- Kokron József Svájcba majd később Brazíliába emigrált.

II

11. Emplois durant les douze dernières années, l'année courante comprise
(Beschäftigung während der letzten 12 Jahre, einschl. gegenwärtige)

Membres (Familienangehörige)	Dates (Daten)	Genre de travail (Art der Arbeit)	Salaire (Lohn)	Employeur (Arbeitgeber)	Ville, province et pays (Stadt, Provinz und Land)	Motifs du changement (Grund des Arbeitswechsels)
8a	1914-1944	Leiter in eigenen 3 Fabiken	Fr. 950	Eron sarl.	Hódmezővásárhely	Kriegsereignisse
	seit 2 1/2 Jahren	technicien	Monat	tricotages	St. Aubin/NE	-
8b	1930-1936	Näherer-Directrice	Gemahls	Eron sarl.	Hódmezővásárhely	-
8c	seit Juli 47	technicien	-	tricotages	St. Aubin/Ne	-

12. Instruction (Schulbildung)

Membres (Familienangehörige)	Dates (Daten)	Genre d'école (Art der Schule)	Ville, province et pays (Stadt, Provinz und Land)
8a		Handelsmatura	
		Textilfachschule	
8b		Näherin-Directrice-kurs	
8c		Oxford School Certificate /Engl. Matura/ Textilfachschule	

13. Langues (Sprachen)

Membres (Familienangehörige)	Parler (sprechen) couramment (flüssig)	Parler (sprechen) assez bien (mässig)	Lire (lesen) couramment (flüssig)	Lire (lesen) assez bien (mässig)	Ecrire (schreiben) couramment (flüssig)	Ecrire (schreiben) assez bien (mässig)	Langue (Sprache)
8a, 8b	ja		ja		ja		Ungarisch, Deutsch
		ja		ja		ja	Französisch
8c	ja		ja		ja		Ungarisch, Deutsch, Französisch, Englisch.
8d, 8e	ja		ja		ja		Ungarisch, Französisch
8f	ja		-		-		Ungarisch, Französisch

III

14. Ressources (Haushalts Einkünfte)

Membres (Familienangehörige)	Propriétés (Besitz)	Genre (Art)	Valeur (Wert)	Lieu (Ort)
	Argent liquide et revenu (Bargeld u. Einkommen)			
8a		Arbeitslohn	Fr. 950.7	Monat.
	Assistance de parents (Hilfe von Verwandten)			

15. Parents (Verwandte)

Nom (en entier) (Voller Name)	Parenté (Verwandtschaftsgrad)	Adresse complète (Volle Adresse)
Joó Sádor	Schwiegervater	Dózsa-Gy. u. 78, Rákospalota, Ung.
Joó Sándorné	Schwiegermutter	Árpád-u. 68, Ujpest, Ungarn
Joó Sándor, mit Frau & 4 Kinder.	Schwager	" " " "

16. Assistance (Beistandsleistung)

a) Un membre de votre famille a-t-il reçu une assistance de l'UNRRA ? (Haben Sie oder irgendwelche Familienmitglieder Hilfeleistung von der UNRRA ?)	Oui (Ja)	Non (Nein)
IGC ou d'une organisation bénévole ? oder von einer Hilfsorganisation erhalten ?	Oui (Ja)	Non (Nein)
b) Si vous avez reçu une assistance, veuillez indiquer le nombre de mois (Wenn Sie Hilfe erhalten haben, geben Sie die Dauer in Monaten an)		
c) Si vous avez reçu de l'argent liquide, veuillez indiquer le montant (Wenn Sie Geld erhalten haben, geben Sie bitte den Betrag an)		
d) Si vous avez reçu une assistance d'une organisation bénévole, veuillez indiquer le nom de l'organisation (Wenn Sie Unterstützung von einer Hilfsorganisation erhalten haben, geben Sie bitte den Namen der Organisation an)		

17. Pièces d'identité (Dokumente)

Membres (Familienangehörige)	Date (Datum)	Genre (Art)	Lieu d'émission (Ausstellungsort)	Autorité qui l'a délivrée (Ausstellende Behörde)
8a	7.7.41	Pass	Hódmezővásárhely	Ortspolizei
8b	4.2.42	"	Budapest	Ortshauptpolizei
8c-f		Kinder im Pass der Mutter.		

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Kettősség

-A náciizmus és az utána
következő időkben meghurcolt
és menekült emberek iratainak,
történetük megőrzése.

-Nyitottság, ingyenesség,
tárgyak visszaadása,
digitalizálás

European
Commission

Erasmus+

Értékes tapasztalatok, új távlatok.

Kettőség

- A náciizmus bűneivel való szembenézés elmaradása. (1959, 1979 – SS emlékezések)
- Nehezen megközelíthető az offline kutatás szempontjából, nincs központi helyen. (elrejtve a múlt) (nincs kutatói szállás)
- Hosszú a válaszáadási idő

Köszönöm a figyelmet.

Végső István – Magyar Nemzeti Levéltár – Országos Levéltára